

01

Introducció

El concepte de societat de la informació (SI) apareix per primera vegada el 1980 en el llibre de Yoneji Masuda "The Information Society as Post-Industrial Society", tot i que és difícil saber del cert si realment va ser la primera persona a emprar-lo. Actualment, la noció de SI s'està imposant com el referent que defineix la nova estructura relacional a la qual sembla que l'actual desenvolupament tecnològic i social ens conduirà.

El principal tret de la SI és que assenyalava de forma clara la fi del món industrial i de la concepció de la realitat heretada de la modernitat. I tot i que encara no està completament clar el que hem d'entendre per SI o incloure dins d'aquest terme, sí que s'està força d'acord en alguns punts. Així, hom reconeix que alguns dels seus trets principals són la ruptura amb la concepció moderna del temps i de l'espai, la renovació i la immaterialització dels processos econòmics i l'emergència d'una nova concepció geopolítica.

En poques paraules, el món s'ha fet petit i tots hem esdevingut veïns de tothom. Les categories modernes de temps i espai no serveixen per estructurar les relacions de la nova societat. El mateix concepte de realitat pateix un fort trasbals davant la irrupció de noves dimensions digitals. El desenvolupament científic i tecnològic ens força a qüestionar dia rere dia les nostres assumpcions prèvies i ens situa en un procés continu de reelaboració de les creences, els coneixements i les certeses que tenim.

Tot plegat, contribueix a crear una sensació de provisionalitat a tots els qui es veuen immersos en aquest context de canvi, sensació que es veu incrementada per la percepció d'acceleració en els processos de canvi i innovació. Aquest context fa que algunes persones se sentin com mers subjectes passius de tots aquests desenvolupaments que no poden arribar a controlar ni comprendre completament. Per a altres, en canvi, es tracta d'una gran oportunitat per poder repensar els aspectes més insatisfactoris de la societat present.

Amb tot, no es pot perdre de vista que tot això de la SI no és quelcom tan novedós. De fet, nombrosos autors han teoritzat sobre el seu adveniment, les seves característiques i les seves conseqüències, però, això sí, sota noms diversos. Així, Alvin Toffler ha parlat de la "Tercera ona", Kenneth Boulding de la "Societat post-civilitzada" o de la "Societat tecnològica", Daniel Bell de la "Societat post-industrial", Peter Drucker de la "Societat

post-capitalista" o de la "Societat del coneixement", Amitai Etzioni de la "Era post-moderna", Alain Touraine de la "Societat programada", Immanuel Wallerstein del "Sistema-món", Kenichi Omahe de la "Societat sense fronteres", Manuel Castells de la "Societat xarxa" i encara en podríem trobar uns quants més.

Això no obstant, ara és pertinent demanar-se si la SI és realment un objectiu mereixedor de ser assolit. Sincerament, pensem que la SI no pot ser acceptada, i lloada, de forma acrítica, ja que la SI té, en el seu si, tants elements criticables com desitjables. De fet, si el que estem vivint actualment és un avançament del que significarà viure en una SI, cal repensar profundament si és aquest l'objectiu que perseguim. El que veiem és un augment geomètric de la quantitat de dades que ens arriben, però, per contra, no sembla que la nostra capacitat de rebre, assimilar i processar informació hagi crescut significativament. El que hi ha és una reducció de la nostra capacitat de concentració en cada peça d'informació considerada unitàriament; la immediatesa, la simplificació i la superficialitat substitueixen l'aprofundiment crític. Tot sovint veiem com la mera excel·lència en la presentació formal (sobretot visual) de la dada elimina la necessitat de bastir cap raonament teòric, la qual cosa implica l'eliminació del veritable aprenentatge i de la construcció del coneixement. Resulta paradoxal, doncs, que quan sembla que estem més informats, ens tornem, en el fons més ignorants.

Pensem que cal introduir una reflexió molt més profunda sobre el que implica la SI i sobre el seu veritable valor, i ho pensem essent plenament conscients que pot ser massa tard per a cercar una denominació nova o alternativa, però creiem que, si més no, hi ha un cert marge per a definir el contingut del que puguem entendre per SI.

En primer lloc, és útil adonar-se de la gradació jeràrquica i lògica entre els següents conceptes: dada, informació, coneixement i saviesa:

- **DADA** és la unitat mínima o bàsica per a transmetre, comunicar i processar qualsevol notícia o declaració. Sovint és la mera representació d'un fet despul·lat de qualsevol antecedent, conseqüència o circumstància. Pel fet de ser la unitat bàsica, ens aporta la quantitat de comprensió/enteniment més petita i, per si sola, no ens ajuda a comprendre la realitat que ens envolta.
- **INFORMACIÓ** representa l'agregació de més d'una dada per a accedir a un nivell de comprensió/enteniment més alt; si les dades són les lletres, la informació són les paraules. Amb tot, cal adonar-se que una informació només ens permet posar en relació diverses dades, però no ens ajuda a entendre el perquè, o fins i tot no ens

permet fer cap mena de pronòstic sobre el seu desenvolupament. Per accedir al següent nivell de comprensió/enteniment hem d'arribar al coneixement.

- **CONEIXEMENT** és el resultat de relacionar informacions per tal de construir teories. La teoria és l'element que ens permet descriure la realitat que observem, explicar el seu desenvolupament i, fins i tot, pronosticar la seva evolució futura. Significa el deslliurament de l'obsessió per la dada i la informació, perquè implica la creació d'un marc on dades i informacions s'integren. D'aquesta manera, copsant el marc, hom arriba a un nivell de comprensió superior, que permet contextualitzar altres dades i informacions i, sobretot, dóna la capacitat de valorar-les críticament.
- Per sobre del coneixement només resta la **SAVIESA**, que implica un major grau de consciència de l'abast i dels límits del propi coneixement, i una capacitat de contextualització més àmplia, que inclou les preguntes sobre el sentit últim del coneixement.

Actualment hi ha un excés de dades i, sobretot, d'informacions (el que s'ha definit com "l'ansietat de la informació"¹). No obstant això, hi ha escassetat de coneixement i molt rarament es troba veritable saviesa. Pensem que Catalunya ha d'anar més enllà de la SI per tal d'esdevenir una societat del coneixement i poder aspirar a ser una societat sàvia.

1. Richard Saul Wurman defineix ansietat de la informació com: la sensació angoixant de no poder mantenir el ritme amb tot el que passa en el nostre entorn malgrat els nostres millors intents; és el sentiment d'abatiment per no conèixer totes les funcions del nostre ordinador o aparell de vídeo; és espantar-se per una caiguda del Dow Jones de més de 500 punts malgrat no saber el que això vol dir; és, en resum, sentir-se avergonyit per haver de dir "no ho sé".